

Metsähyvinvointi ja johtamisakatemia -hankkeet johtamiskulttuurin muutostrendien ajureina: Metsäalan johtamiskulttuurin muutos sekä hanke-evaluointi

---

Metsätehon tuloskalvosarja 13/2023

Jarkko Pesonen, Itä-Suomen yliopisto / Metsäteho Oy

Tiivistelmä

- Tutkimuksen tavoitteena oli selvittää Johtamisakatemia –hankkeen vaikuttavuutta johtajien oppimiseen vuorovaikutuksen, luovuuden ja erilaisuuden kautta.
- Aineistona käytettiin määrällistä palautekyselyaineistoa sekä laadullista haastatteluaineistoa. Aineisto analysoitiin ristiintaulukointien ja laadullisen sisällönanalyysin avulla.
- Kurssin teemoista ”Kohti huomisen osaamista ja työyhteisötaitoja” sekä ”Motivoiva johtaminen” koettiin hyödyllisimmiksi teemoiksi. Eri organisaatiotyyppien johtajien kokeman hyödyllisyyden välillä ei havaittu tilastollisia eroja.
- Vuorovaikutus, luovuus ja erilaisuus koettiin merkittävinä johtamiskulttuurin ja työhyvinvoinnin tekijöinä, jotka vaativat jatkuvaa kehittämistä.
- Tutkimustulokset osoittivat, että Johtamisakatemia on tuonut lisäarvoa metsäalan johtamiskulttuuriin uusien käytännön työkalujen ja verkostojen muodossa.
- Toimintasuosituksina tutkimuksessa korostuivat verkostoitumisen ja kertauskurssien lisääminen sekä kurssisisällön suuntaaminen enemmän uuden sukupolven johtajille.

Johdanto

- Metsäala on murroksen keskellä, mikä luo tarpeen erilaisten johtamistyylien hyödyntämiselle.
- Johtajan tehtävänä on hyödyntää henkilöstön kokemuksia ja näkemyksiä yhdenmukaisen toimintamallin rakentamisessa, joka ylläpitää työhyvinvointia ja toteuttaa organisaation strategiaa (Juuti & Vuorela 2015; Manka & Manka 2016).
- Erilaisissa organisaatioissa kohdattavat muutokset ovat yksilöllisiä ja niihin vastaaminen vaatii erilaista johtamista, joten johtamisen arvo perustuu käytettävän johtamistavan räätälöintiin sen yleistettävyyden sijaan (Juuti 2017, 25–28).
- Tehokkaan vertaisoppimisen toteutumiseksi on syytä muodostaa yhteinen päämäärä tai tavoiteltava lopputulos esimerkiksi ulkopuolisen henkilön toimesta, jolloin kaikki ryhmän jäsenet voivat keskustella samasta aiheesta omien kokemustensa kautta (Topping 2005).

Tutkimustavoitteet

- Tämän tutkimuksen tavoitteena oli ymmärtää Metsäalan Johtamisakatemia vaikutuksia johtajien oppimiseen vuosina 2016–2022 ja erityisesti kuinka vuorovaikutus, luovuus ja erilaisuus ovat ilmenneet eri ajankohtina.
- Tavoitteena oli myös selvittää eri johtajien näkemyksiä johtajuuden mahdollisuuksista ja haasteista tulevaisuudessa.
- Muutoksia tarkasteltiin arvioimalla Metsäteho Oy:n järjestämää Johtamisakatemia – hankkeen toteutusta ja vaikuttavuutta sekä vertailemalla havaintoja Metsähyvinvointiohjelman 2010–2016 kehittämisarvioinnissa jo raportoituihin tuloksiin.

Tutkimusaineisto

- Kurssien 3-19 palautekyselyaineisto + vuosina 2019-2021 järjestetyt jatkokurssit
  - Numeeriset palautteet (n=267)
  - Vapaat sanalliset palautteet (n=267)
- Henkilöhaastattelut (n=10)
  - Valittiin vähintään yksi haastateltava jokaiselta tarkastelujakson vuodelta
  - Jokainen haastateltava valittiin eri organisaatiosta
  - Haastattelut toteutettiin puolistrukturoituina teemahaastatteluina
- Tutkimuksen tukena käytettiin myös muuta hankkeeseen liittyvää dokumentoitua aineistoa sekä Pursion (2017) laatimaa Metsähyvinvointi-ohjelman 2010-2016 kehittämisarviointia.

Analyysimenetelmät

- **Palautekyselyt:**

- Palautekyselyaineisto analysoitiin ristiintaulukointien (χ^2 -testi) avulla
- Palautekyselyyn vastanneet luokiteltiin viiteen organisaatiotyyppiin
- Nimellä annettujen palautteiden osuus oli 55 % kaikista palautteista
- Vapaat palautteet analysoitiin laadullisella sisällönanalyysillä

- **Henkilöhaastattelut:**

- Haastattelut toteutettiin etäyhteydellä tallennus päällä (teams)
- Haastatteluaineisto litteroitiin tutkimuksen tekijän toimesta
- Litteroitu aineisto koodattiin Atlas.ti 23 –ohjelmistolla (16 koodia)
- Koodatusta aineistosta tehtiin johtopäätökset hyödyntämällä Excel-ohjelmistoa

Palautekyselyt

Tulokset

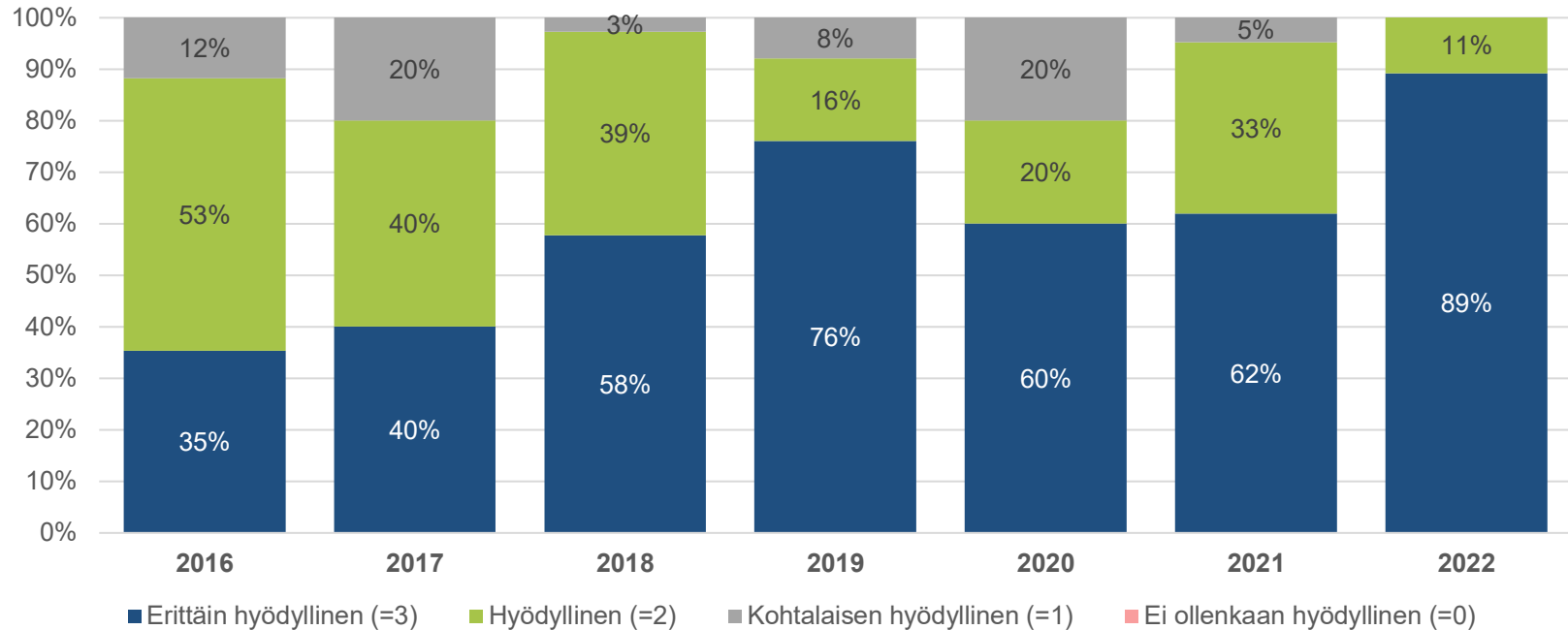
Johtamisakatemian pääteemat ja jatkokurssit

- Johtamisakatemia –kursseilla johtamiseen liittyviä aihepiirejä on käsitelty teemoittain, joita on käsitelty eri teema-alustajien toimesta:
  - Teema 1: **Kohti huomisen osaamista ja työyhteisötaitoja**
  - Teema 2: **Motivoiva johtaminen**
  - Teema 3: **Metsäalan uudistuva johtajuus**
- Lisäksi hankkeeseen on sisältynyt vuodesta 2019 alkaen järjestettyjä jatkokursseja, joiden tavoitteena on ollut syventää aikaisempia oppeja:
  - Jatkokurssi 1: **Erilaisten ihmisten johtaminen**
  - Jatkokurssi 2: **Johtaminen painetilanteissa**
- Kerätyn palautteen avulla selvitettiin jokaisen teeman ja jatkokurssin vuosikohtainen hyödyllisyys ja sen kehitys tarkastelujakson aikana.

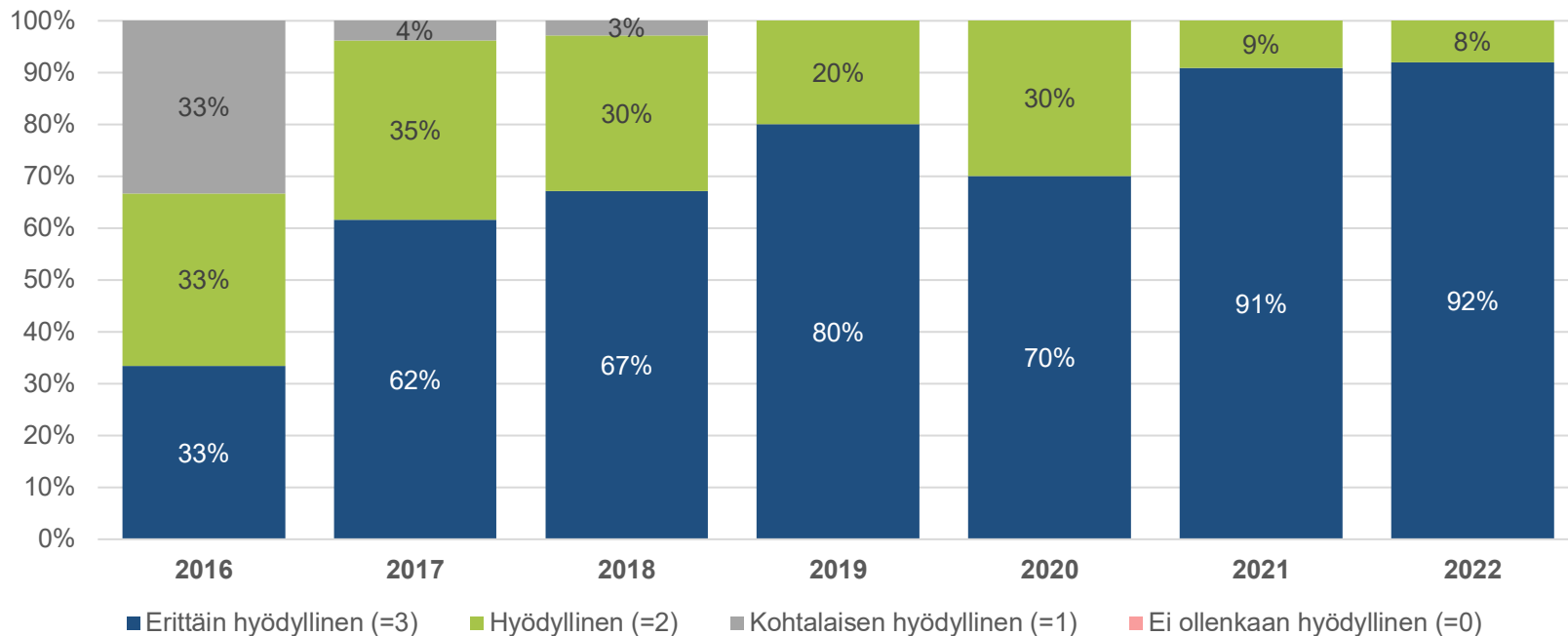

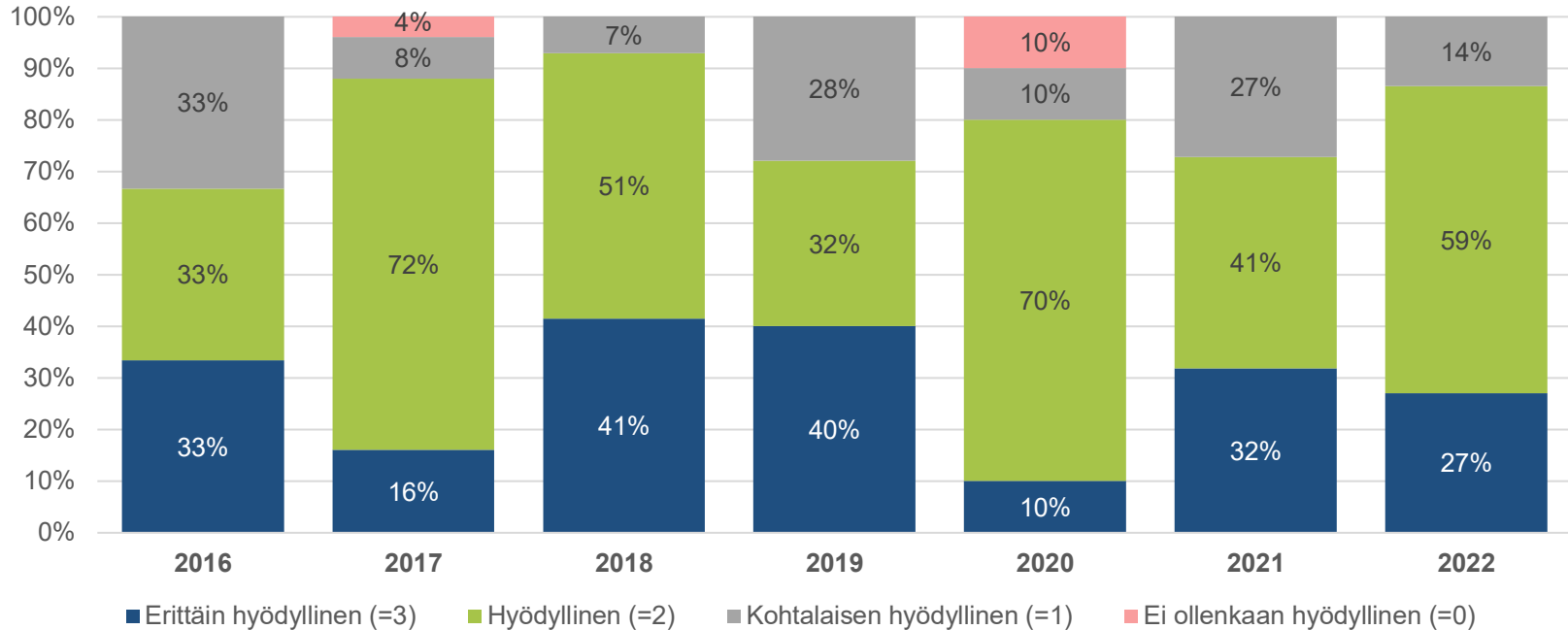
Hyödyllisyys: Kohti huomisen osaamista ja työyhteisötaitoja (n=204)

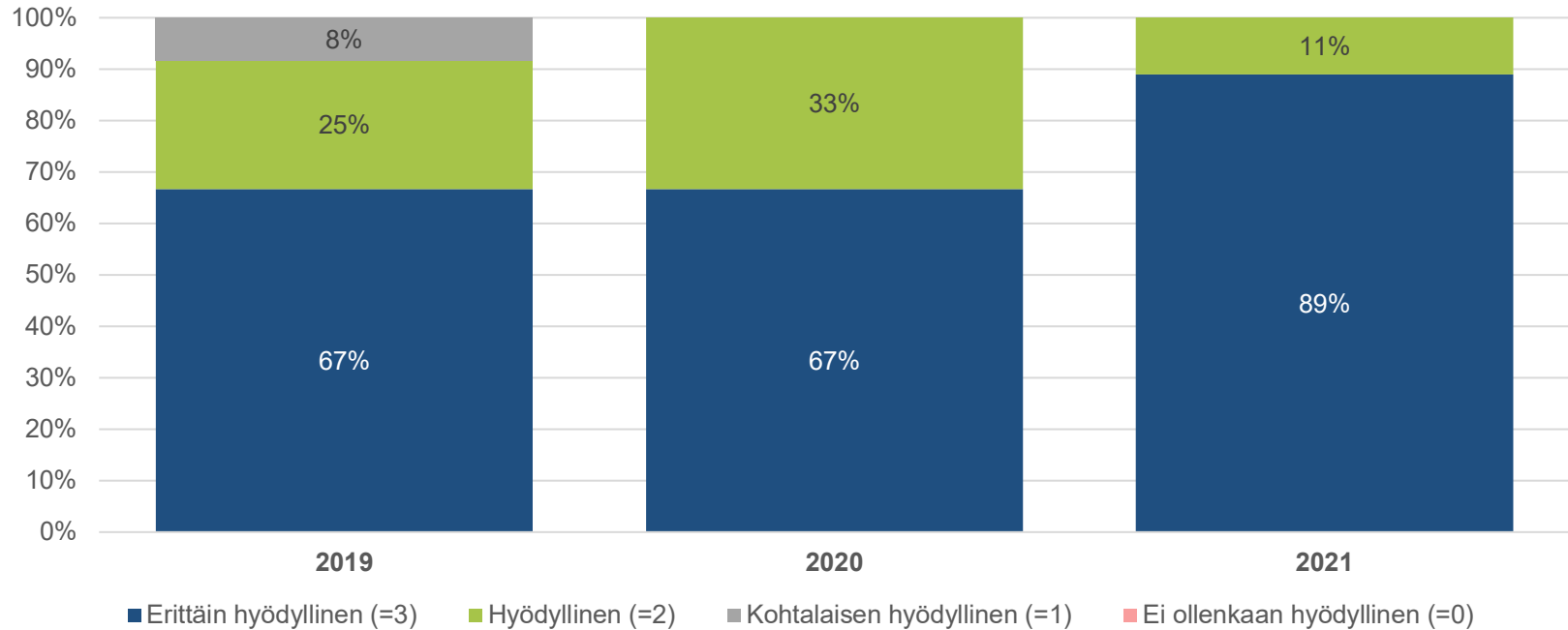
Hyödyllisyys: Motivoiva johtaminen (n=198)

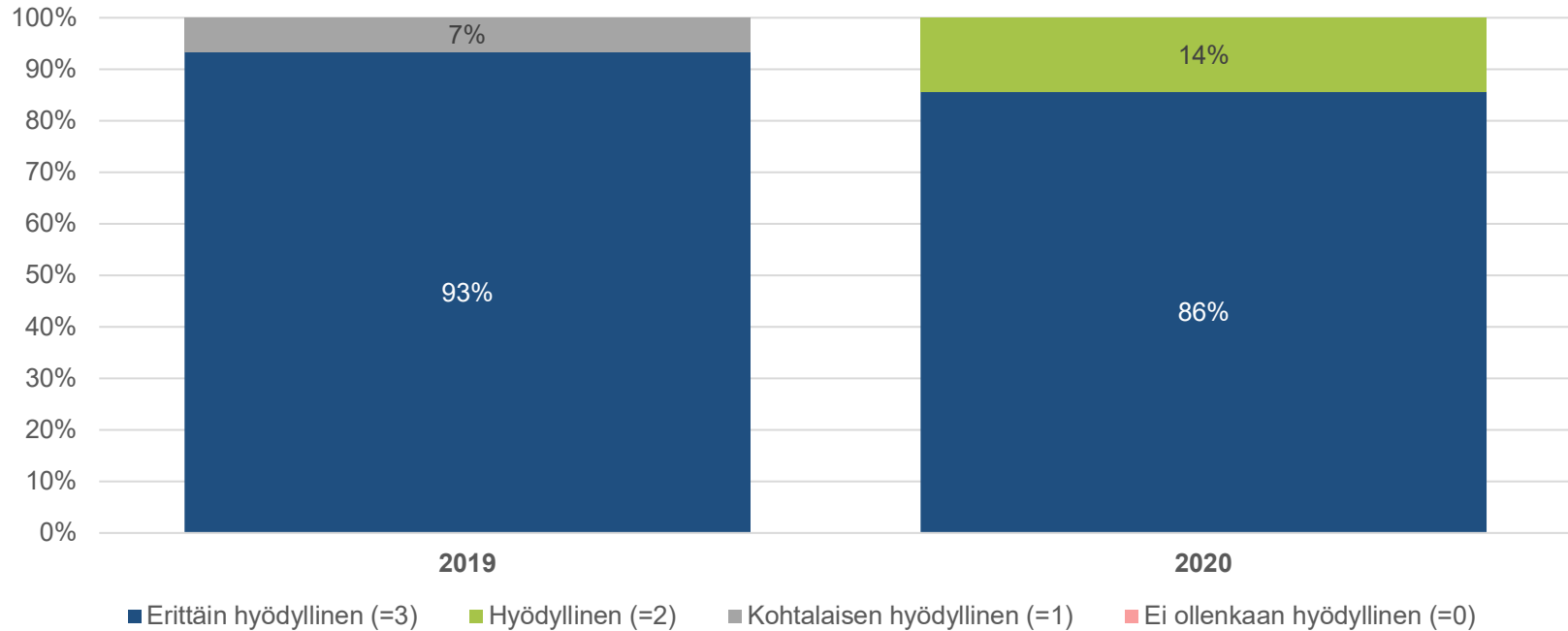
Hyödyllisyys: Metsäalan uudistuva johtajuus (n=205)

Hyödyllisyys: **Jatkokurssi 1** - Erilaisten ihmisten johtaminen (n=36)

Hyödyllisyys: **Jatkokurssi 2 - Johtaminen painetilanteissa** (n=22)

Teemojen hyödyllisyyden tilastollinen merkitsevyys

Merkitsevyystaso: $\alpha=0,05$

	Motivoiva johtaminen (n=198)	Metsäalan uudistuva johtajuus (n=205)	Jatkokurssi 1 - Erilaisten ihmisten johtaminen (n=36)	Jatkokurssi 2 - Johtaminen painetilanteissa (n=22)
Kohti huomisen osaamista ja työyhteisötaitoja (n=204)	0,221	< 0,001	0,896	0,184
	Motivoiva johtaminen (n=198)	< 0,001	1,000	0,450
		Metsäalan uudistuva johtajuus (n=205)	0,001	< 0,001
			Jatkokurssi 1 - Erilaisten ihmisten johtaminen (n=36)	0,544
				Jatkokurssi 2 - Johtaminen painetilanteissa (n=22)

- Verrattaessa ”Metsäalan uudistuva johtajuus” –teemaa muihin teemoihin tai jatkokursseihin havaittiin tilastollisesti merkitseviä eroja.

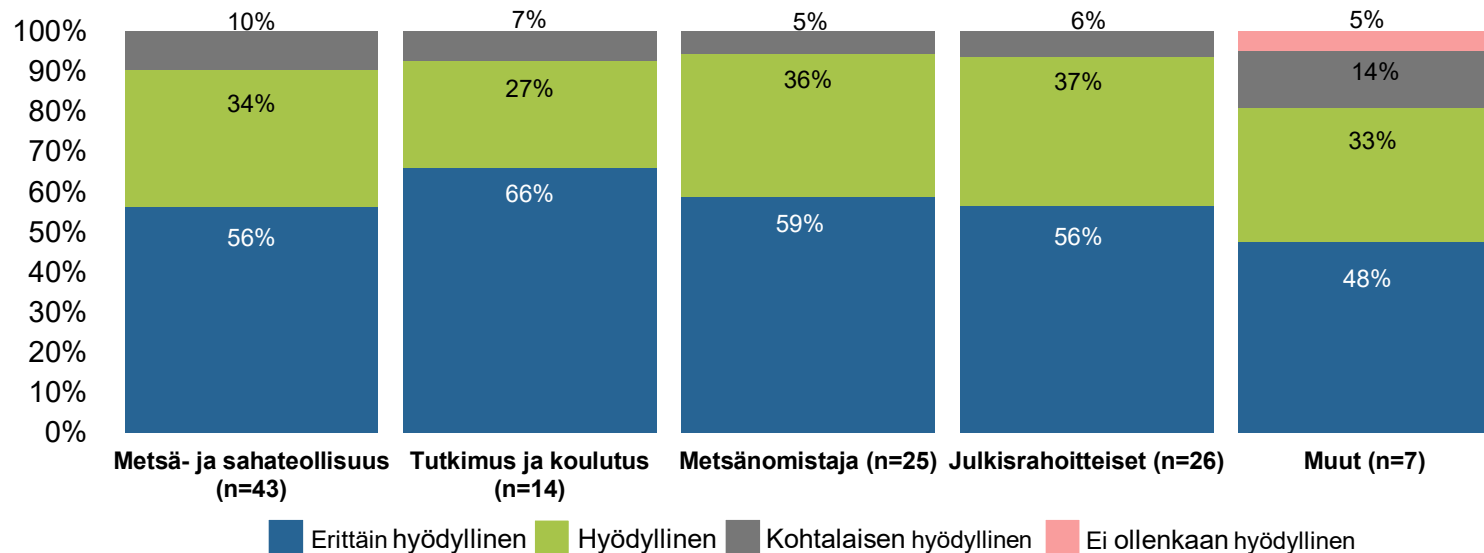

Teemojen hyödyllisyyden tarkastelu

- Kurssien hyödyllisyys on parantunut ajan myötä. Arvosanojen 2-3 suhteelliset osuudet ovat lisääntyneet pienentäen arvosanojen 0-1 osuuksia.
- Erityisesti ”Kohti huomisen osaamista ja työyhteisötaitoja” sekä ”Motivoiva johtaminen” –teemojen hyödyllisyys on ollut koko tarkastelujakson ajan korkealla tasolla.
- ”Metsäalan uudistuva johtajuus” –teeman hyödyllisyyteen on mahdollista vaikuttaa parantamalla ajankäytön ja sisällön välistä suhdetta, mikä lisää teeman johdonmukaisuutta ylläpitäen keskittymistä.
- Myös jatkokursseilla käsitellyt aihepiirit on koettu hyödylliseksi.

Hyödyllisyys organisaatiotyypeittäin

Tilastollinen testaus organisaatiotyypeittäin

Merkitsevyystaso: $\alpha=0,05$

	Tutkimus ja koulutus (n=14)	Metsänomistaja – organisaatiot (n=25)	Julkisrahoitteiset (n=26)	Muut (n=7)
Metsä- ja sahateollisuus (n=43)	0,291	0,961	0,565	0,631
Tutkimus ja koulutus (n=14)		0,737	0,936	0,822
Metsänomistaja –organisaatiot (n=25)			1,000	0,591
Julkisrahoitteiset (n=26)				0,625
Muut (n=7)				

- Tilastollisesti merkitseviä eroja ei havaittu eri organisaatiotyyppien välillä.

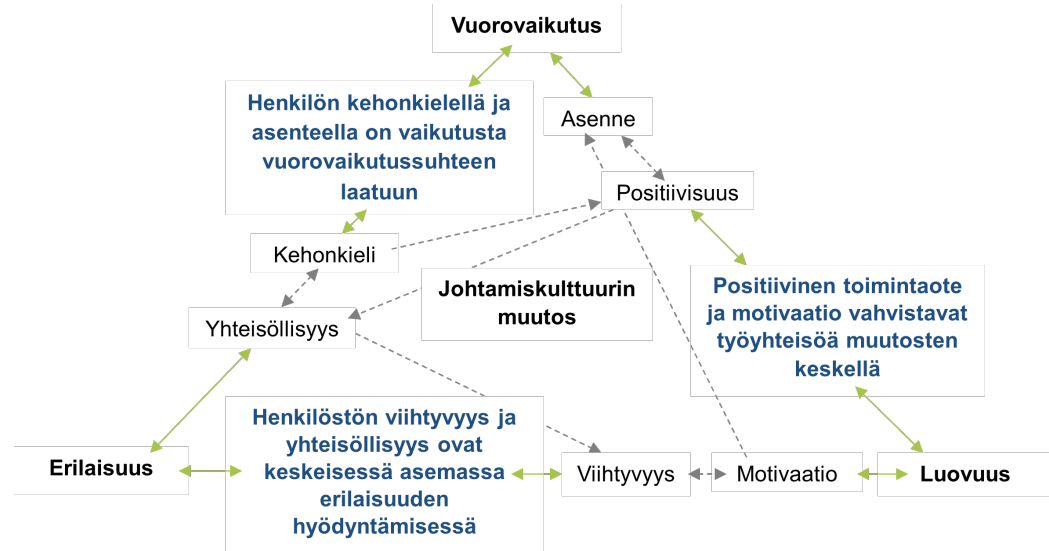

Havainnot eri organisaatiotyypeistä

- Kurssin erittäin hyödylliseksi kokeneiden osuus oli suurin tutkimus- ja koulutusorganisaatioissa ja pienin metsäalan ulkopuolisissa organisaatioissa.
- Metsäalan ulkopuolisissa havaittiin ainoat ”Ei ollenkaan hyödyllinen” –havainnot (5 % vastaajista).
- Johtamisakatemia –kurssit on koettu kaikissa organisaatiotyypeissä lähes yhtä hyödylliseksi (*ei tilastollisesti merkitseviä eroja*).
  - Suurimmat poikkeamat aineistossa havaittiin metsä- ja sahateollisuuden sekä tutkimus- ja koulutusorganisaatioiden johtajien välillä.
  - Pienimmät poikkeamat aineistossa olivat Metsänomistaja-organisaatioiden ja julkisrahoitteisten organisaatioiden välillä.

Johtamisakatemia -kurssien välittömät vaikutukset 2016-2022

- Nonverbaalisen viestinnän koettiin vaikuttavan vuorovaikutussuhteen laatuun erityisesti läsnä tapahtuvassa vuorovaikutuksessa.
- Positiivisuus ja motivaatio koettiin toimivan työyhteisön muodostajina.
- Viihtyvyys korostui mielekkyyden kautta ja yhteisöllisyys luottamuksen kautta.

Jatkokurssien vaikutukset oppimisen syventämiseen

- Erilaisten ihmisten johtaminen –jatkokurssi paransi ymmärrystä erilaisten ihmisten persoonallisuudesta ja toimintamalleista sekä mahdollisti oman toiminnan reflektoinnin avoimessa ja luottamuksellisessa ympäristössä.
- Johtaminen painetilanteissa –jatkokurssi auttoi ymmärtämään ihmisen psykologisten ja fyysisten ominaisuuksien välistä yhteyttä. Lisäksi antoi uusia käytännön esimerkkejä myös muilta toimialoilta, jotka auttoivat hahmottamaan johtamisen kokonaiskuvaa paremmin.
- Molemmilla jatkokursseilla ilmapiiri koettiin avoimeksi ja vuorovaikutteiseksi, jossa hyvä porukka mahdollisti vertaisoppimisen ja siten konkreettisten toimien nopeamman käyttöönoton organisaatioissa.

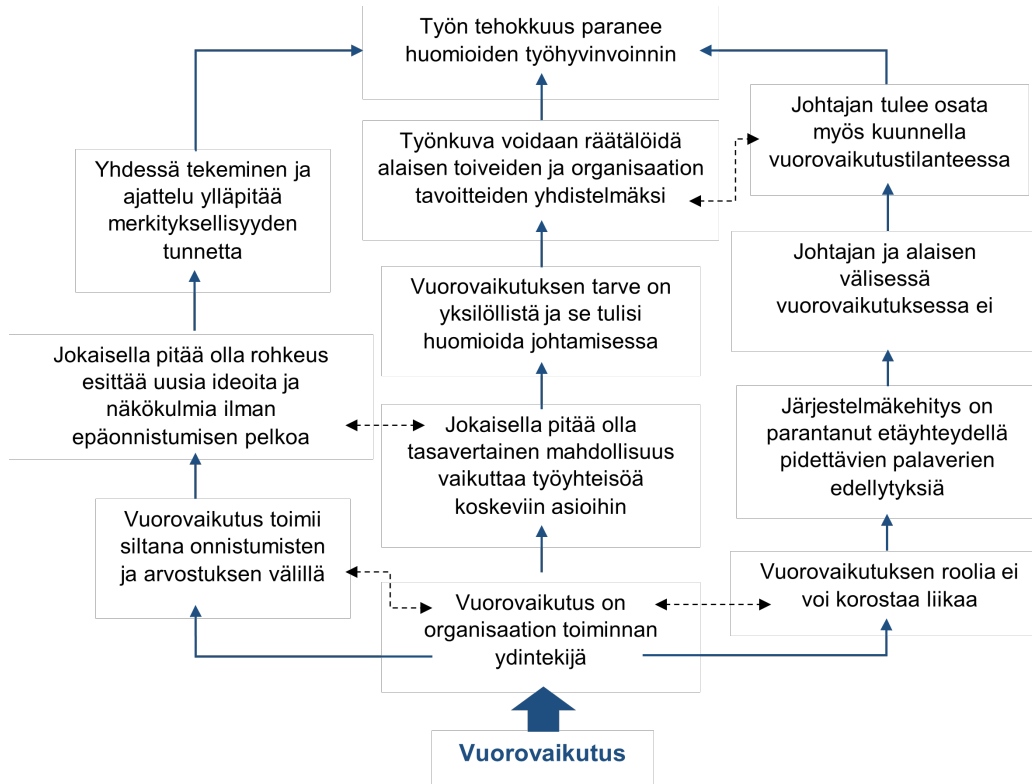
Haastattelut

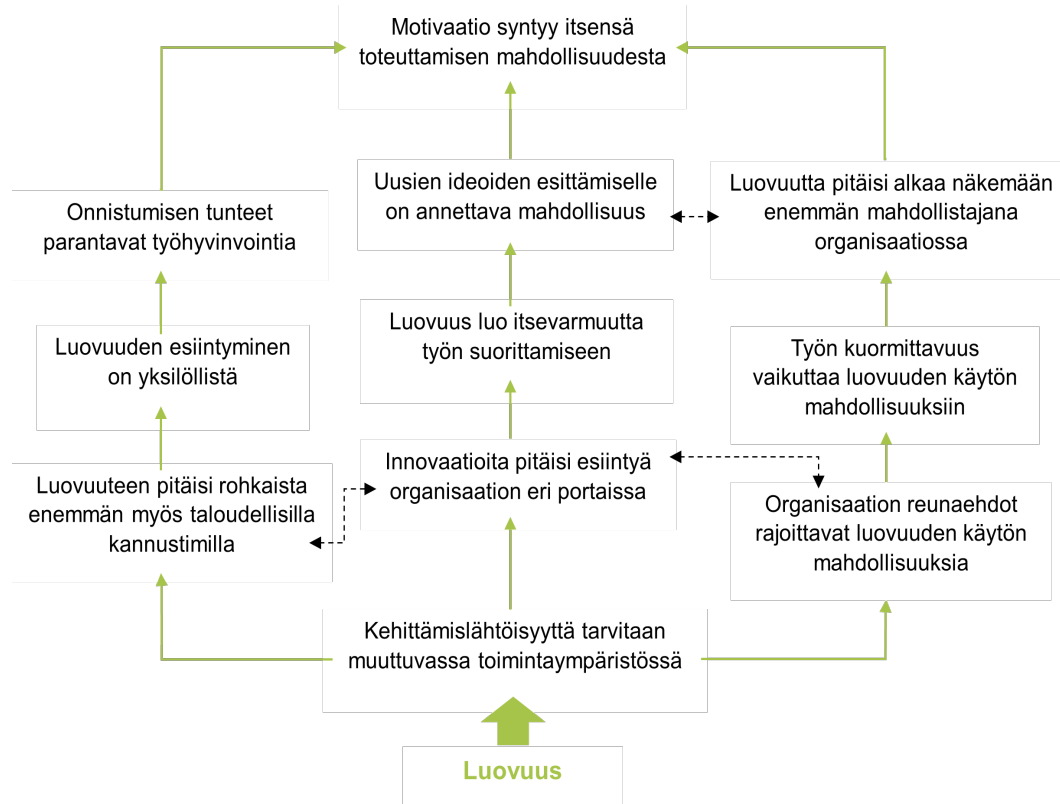
Tulokset

Näkemykset ja kokemukset vuorovaikutuksesta

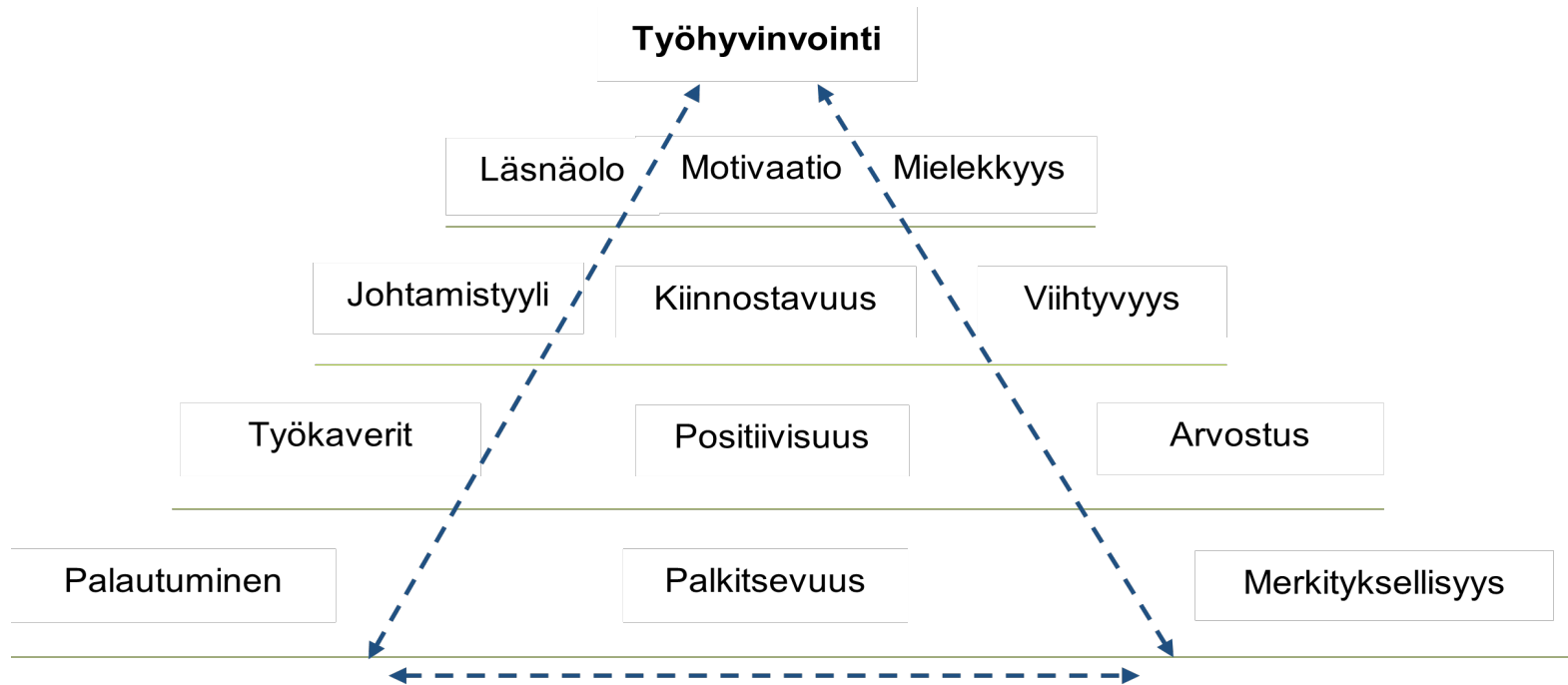
Näkemykset ja kokemukset luovuudesta

Haastatteluissa korostuneet työhyvinvoinnin tekijät

Haastattelujen tulosten tarkastelu

- Vuorovaikutuksen osalta haastatteluissa korostui johtajan ja alaisen välinen avoin kommunikaatio, vapaamuotoiset keskustelut työkavereiden työyhteisön jäsenten kesken sekä työ- ja vapaa-ajan erottaminen olemalla fyysisesti työpaikalla.
- Luovuus koettiin tarpeellisena tekijänä metsäalalla, vaikka sen edistäminen nähtiin haasteellisena organisaatioiden reunaehtojen takia. Luovuus nähtiin myös hieman eri arvossa riippuen organisaatiotyypistä.
- Erilaisuuden johtamiselle koettiin selkeä tarve, koska uusiin osaamistarpeisiin pitää pystyä vastaamaan henkilölähtöisesti ilman konflikteja.
- Vuorovaikutuksesta, luovuudesta ja erilaisuudesta pitäisi luoda yhdistelmä, joka auttaa vastaamaan toimintaympäristön muutoksiin sekä parantaa työhyvinvointia.

Johtamisakatemian pitkäaikaiset vaikutukset ja kehityskohteet

<p>Kehonkieli ja asenne koetaan edelleen hyvän vuorovaikutuksen perustana ja ne ilmenevät parhaiten henkilöstön ollessa läsnä</p>	<p>Motivaation rooli johtamiskulttuurin ja työhyvinvoinnin muuttujana on edelleen erittäin tärkeä</p>	<p>Erilaisuus nähdään edelleen viihtyvyyden ja mielekkyyden vaikuttajana</p>
<p>Pitkäaikaiset vaikutukset</p>		
<p>Nonverbaalinen viestintä vaikuttaa merkittävästi vuorovaikutussuhteeseen</p>	<p>Positiivisuus ja motivaatio vahvistavat toimintaympäristöä muutosten keskellä</p>	<p>Viihtyvyys ja yhteisöllisyys on erilaisuuden hyödyntämisen tulos</p>
<p>Välittömät vaikutukset</p>		
<p>Kehityskohteet</p>		
<p>Nonverbaalista viestintää olisi hyvä korostaa myös muiden viestintäkanavien (sosiaalinen media, sähköpostit yms.) kautta</p>	<p>Positiivisuutta olisi hyvä korostaa hyvätasoisien työhyvinvoinnin lopputuloksen lisäksi myös sen rakentajana</p>	<p>Yhteisöllisyyttä olisi syytä painottaa enemmän luottamuksen rakentamisen kautta</p>

Johtopäätökset

- **Johtamiskulttuurin muutos:**
  - Johtamiskulttuurin muutoksiin vastaaminen vaatii vuorovaikutuksen, luovuuden ja erilaisuuden yhdistelmän.
  - Muutoksiin on kyettävä reagoimaan nopeasti – ennen kuin niihin on pakko reagoida.
- **Työhyvinvointi:**
  - Vuorovaikutus, luovuus ja erilaisuus vaikuttavat toimintaan ja työhyvinvointiin organisaatiosta riippumatta.
  - Liiallinen vuorovaikutuksen, luovuuden ja erilaisuuden korostaminen voi kääntyä tavoitteita vastaan.
- **Johtajuuden muutos:**
  - Johtajan työ ei voi olla tulevaisuudessa täysin operatiivisten tehtävien ulkopuolella.
  - Myös johtajan hyvinvoinnista on pidettävä huolta.
  - Uusia nuoria johtajia tulee koko ajan lisää.
- **Johtamisakatemia vaikuttavuus:**
  - Johtamisakatemia on tuonut lisäarvoa metsäalan johtamiskulttuuriin antamalla uusia työkaluja johtamistyöhön sekä mahdollisuuden verkostoitua eri sidosryhmien kanssa.
  - Kurssit ovat olleet hyödyllisiä jokaiselle metsäalalla toimivalle organisaatiolle.
  - Organisaatioissa on lisätty vertaisoppimista ja yhteisöllisyyttä tukevia toimintoja.

Toimintasuositukset

- Positiivisuuden ja luottamuksen roolia työhyvinvoinnin rakentajina olisi syytä käsitellä enemmän.
- Nonverbaalista viestintää tulisi korostaa myös erilaisten viestintäkanavien kautta.
- Kursseilla olisi syytä huomioida metsäalan uudet johtajat.
- Kertauskursseja olisi hyvä järjestää myös jatkossa erityisesti niille, joilla kurssista on aikaa enemmän kuin viisi vuotta.
- Verkostoitumisen mahdollisuuksia on tarpeen lisätä siten, että myös saman organisaation nuoremmat ja vanhemmat johtajat saavat mahdollisuuden oppia toisiltaan.
- Johtamisakatemian oppeja kannattaisi kannustaa pohtimaan myös kriittisesti työyhteisön sisällä.

Kirjallisuus

- Juuti, P. & Vuorela, A. 2015. Johtaminen ja työyhteisön työhyvinvointi. 5., uudistettu painos. Jyväskylä: PK-Kustannus.
- Juuti, P. 2017. Jaetun johtajuuden taito. 2. Painos. Jyväskylä: PK-Kustannus.
- Manka, M-L & Manka, M. 2016. Työhyvinvointi. Helsinki: Alma Talent.
- Pursio, H. 2017. Metsähyvinvointiohjelma 2010–2016 – Kehittämisarviointi. HRM-Työhyvinvointipalvelut.
- Topping, K. 2005. Trends in Peer Learning. Educational Psychology 25 (6), 631–633.

Metsäteho
LUOMASSA MAHDOLLISUUKSIA